

frø, hvis det sikres, at antallet eller kvaliteten af det enkelte rasteområde opretholdes eller udvides ved, at der f.eks. plantes læhegn i nærheden.

En række flagermusarter er knyttet til bygninger. Det gælder især skimmelflagermus og sydflager-mus, som udelukkende er knyttet til bygninger. Desuden er alle de under skov nævnte arter (bort-set fra brunflagermus) i større eller mindre grad knyttet til bygninger som sommeropholdssted og/eller om vinterhi.

Flagermus er i forvejen beskyttet som individer efter jagt- og vildtforvaltningsloven. Det indebærer, at de ikke må ihjelslås uden dispensation, heller ikke indirekte ved f.eks. at ødelægge bygninger eller at spærre dem inde i bygninger, hvor man ved, de er, f.eks. i forbindelse med vedligeholdelse el.lign. Efter hidtidig praksis har bl.a. Skov- og Naturstyrelsen rådgivet om »udslusning« af flagermus i perioder, hvor alle individer er aktivt udflyvende, hvorefter man, når man har sikret sig at alle dyr er ude, foretager en permanent lukning af alle indflyvningssteder i bygningen. Kan den økologiske funktion opretholdes kan den hidtidige praksis om at »udsluse« flagermus og lukke bygningen for adgang for flagermus fortsættes.

I forbindelse med en evt. udslusning skal det således vurderes, om der er tilstrækkelig adgang for flagermusene til tilsvarende lokaliteter og bygninger til at den økologiske funktionalitet kan opretholdes, selv om flagermusene i en specifik bygning udsluses. I langt de fleste tilfælde er det dog muligt at indrette eller ombygge bygninger, så flagermusene fortsat kan udnytte dem.

Et generelt forbud skal formidles til relevante målgrupper, og der kan være behov for massiv information af f.eks. bygningsarbejdere og entreprenører for at sikre, at den økologiske funktionalitet af flagermusenes yngle- eller rasteområder i bygninger og byområder ikke beskadiges eller ødelægges. Der er næppe tvivl om, at bestemmelserne i forhold til bygninger kan medføre behov for en øget administrativ indsats i form af vejledning og behandling af ansøgninger om dispensationer med henblik på bygningsvedligeholdelse m.v. Der vil blive indledt et samarbejde med Erhvervs- og Byggestyrelsen om at tilvejebringe og målrette information om flagermus i bygninger og byområder.

For så angår *bilag IV-arter på havet*, forekommer snæblen uden for yngletiden i Vadehavet. Snæblen er udpegningsgrundlag for Natura 2000-området og vil blive sikret derigennem. Herudover er marsvinet den eneste af habitatdirektivets bilag IV-arter, der vides at yngle og raste regelmæssigt i danske havområder. Arten forekommer vidt udbredt i de danske farvande, og

det er særdeles vanskeligt at afgrænse egentlige yngle- og/eller rasteområder, som skal beskyttes efter bestemmelsen. Alle hvaler er omfattet af bestemmelsen, og der gælder samme problem med at afgrænse yngle- eller rasteområder for andre arter, der måtte vise sig at forekomme regelmæssigt i danske farvande, f.eks. hvidnæse.

Den generelle indsats for at begrænse forurening m.v. samt en øget indsats for at begrænse bifangst ved fiskeri vil fortsat have stor værdi i beskyttelsen af marsvin. Der er endvidere iværksat undersøgelser, som skal forbedre vidensgrundlaget.

Habitatdirektivets artikel 12 indeholder ikke krav om at gennemføre aktiv forvaltning for at sikre de omfattede arters levesteder. EF-domstolen har imidlertid i sin praksis, bl.a. i den såkaldte skildpadde-dom (sag C-103/00 Kommissionen mod Grækenland), understreget dels behovet for, at medlemsstaterne gennemfører et effektivt system for at undgå aktiviteter, der kan forringe eller ødelægge yngle- eller rasteområder, dels at foranstaltningerne skal træffes, før nedgange i bestandene konstateres.

Skal det foreslåede generelle forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i praksis overholdes, eller skal bestandene sikres på samme niveau som hidtil eller på et højere niveau, vurderes der i lyset af Europa-Kommissionens vejledning at være behov for en *målrettet, supplerende indsats* overfor visse arter.

Det drejer sig om arter, som er så truede, at selv mindre, uforvarende overtrædelser af forbuddet kan påvirke bestande negativt, og hvor der ikke i dag er tilstrækkelig beskyttelse gennem gældende regler.

Det drejer sig endvidere om arter, hvor hver enkelt forekomst inden for artens yngle- eller rasteområde er vanskelig at registrere i praksis, og hvor det – for mere udbredte arter – kan være vanskeligt for ejere eller brugere f.eks. ved almindelig jordbrugsdrift at undgå at påvirke bestande negativt. Her kan systematisk tilrettelæggelse af driften eller forbedring af levestederne for arterne være med til at sikre, at der ikke samlet sker skade på yngle- eller rasteområder.

I konsekvens heraf indebærer lovforslaget, at der kan iværksættes tiltag, der må anses for nødvendige for at understøtte den konkrete effekt af forbuddet mod at beskadige og ødelægge yngle- eller rasteområder for de beskyttede arter. I jagt- og vildtforvaltningsloven findes der allerede i dag sådanne bestemmelser, som kan målrettes mod beskyttede pattedyr. Det forudsættes, at der parallelt hermed gennemføres en aktiv indsats på statens arealer.